

RĒZEKNES MĀKSLAS UN DIZAINA VIDUSSKOLA

KOLĀŽAS TEHNIKA GLEZNIECĪBĀ

METODISKAIS UZSKATES MATERIĀLS 1. KURSA MĀKSLU UN DIZAINA
IZGLĪTĪBAS PROGRAMMU AUDZĒKŅIEM
GLEZNOŠANAS, KOMPOZĪCIJAS PRIEKŠMETU APGUVĒI

RMDV SKOLOTĀJA INGA ONŽEVA

RĒZEKNE

2022

MĀCĪBU STUNDAS MĒRĶIS

Iepazīt astoņu mākslinieku - **Pablo Pikaso, Žoržs Braks, Anri Matiss, Bens Nikolsons, Elga Paura, Anatolijs Zelčs, Imants Vecozols, Boriss Bērziņš** dažādu glezniecības tehniku kluso dabu kolāžas darbus un to raksturīgākās iezīmes.

- Iepazīt gan pasaules mēroga glezniecības kolāžas meistarus un latviešu vecmeistarus, gan arī mūsu skolas pedagogu Elgas Pauras akvareļus un Anatolija Zelča eļļas tehnikas darbus kolāžas tehnikā.

MĀCĪBU STUNDAS UZDEVUMI

1. Apskatīt un analizēt dažādu mākslinieku kluso dabu gleznojumu kompozīciju kolāžas tehniku izpildījumos.
2. Izveidot mācību stundas ietvaros priekšstatu par kolāžas tehnikas gleznojumu veikšanas pamatnosacījumiem.
2. Veikt mākslinieku kolāžu tehnisko izpildījumu, stilistikas un kolorīta risinājuma salīdzināšanu, apkopojot mutiskās tēzēs svarīgākos pamatnosacījumus kopā ar skolotāju un kursabiedriem.

SASNIEDZMAIS REZULTĀTS:

Prot izveidot priekšstatu un iegaumēt svarīgākos pamatnosacījumus klusās dabas gleznojuma veidošanai atšķirīgās krāsu un kolāžu tehnikās.

Zina klusās dabas kompozīcijas veidošanas nosacījumus, gleznošanas tehnikas un krāsu mācības pamatus.

Izprot kluso dabu gleznošanas pamatprincipus kolāžas tehnikās, balstoties uz noteiktiem gleznošanas un kolāžas veikšanas pamatnosacījumiem.

KOLĀŽA GLEZNIECĪBĀ

PABLO PIKASO
ŽORŽS BRAKS,
ANRI MATISS,
BENS NIKOLSONS,
ELGA PAURA
ANATOLIJS ZELČS
IMANTS VECOZOLS
BORISS BĒRZIŅŠ

2021. / 2022.
RMDV SKOLOTĀJA I. ONŽEVA

PABLO PIKASO

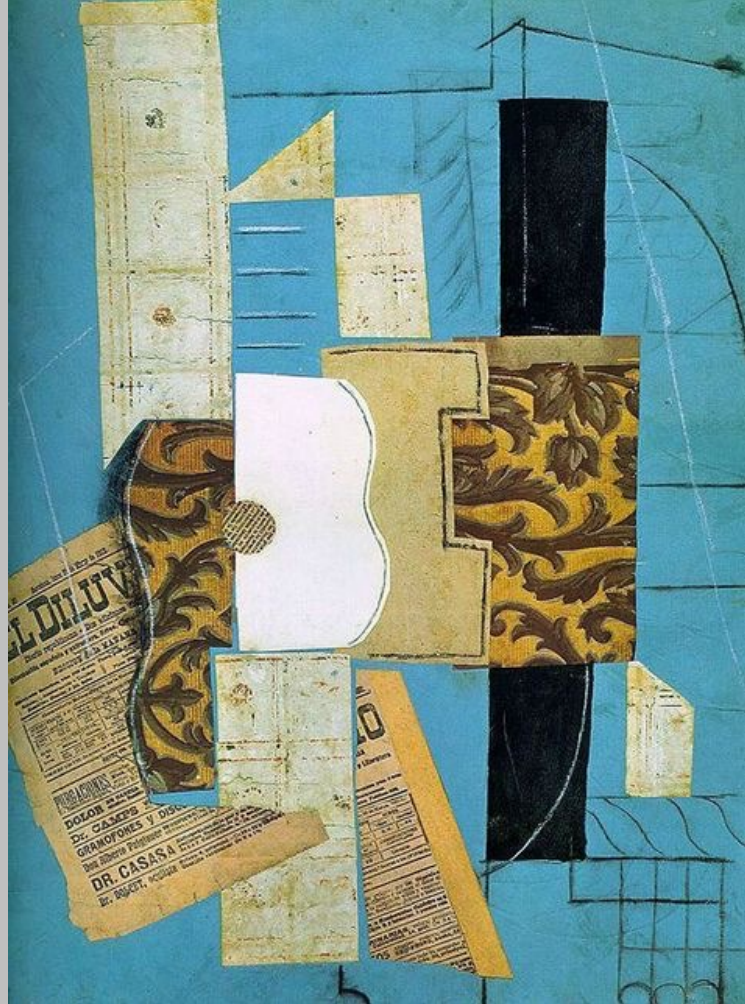
1881-1973

Pablo Djego Hosē Fransisko de Paula Huans Nepomuseno Marija de los Remedios Kipriano de la Santísima Trinidads Martirs Patrisio Klito Ruiss i Pikaso (spāņu: Pablo Diego José Francisco de Paula Juan Nepomuceno María de los Remedios Cipriano de la Santísima Trinidad Martyr Patricio Clito Ruiz y Picasso), biežāk pazīstams kā Pablo Pikaso (spāņu: Pablo Picasso); dzimis 1881. gada 25. oktobrī, miris 1973. gada 8. aprīlī) bija spāņu gleznotājs, grafiķis, tēlnieks, keramiķis un dizainers. Viņš ir kubisma pamatlicējs kopā ar Žoržē Braku. Daudzi cilvēki uzskata, ka Pablo Pikaso ir viens no 20. gadsimta radošākajiem un ietekmīgākajiem gleznotājiem.

ŽORŽS BRAKS

1882-1963

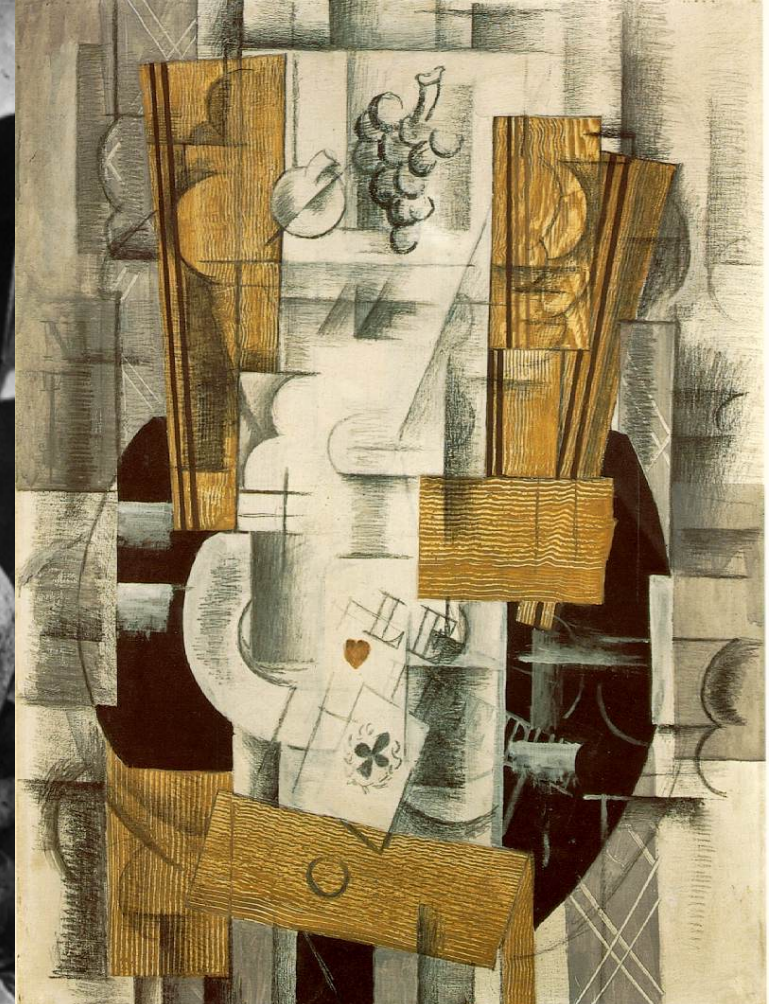
Žoržs Braks (franču: Georges Braque; dzimis 1882. gada 13. maijā, miris 1963. gada 31. augustā) bija franču gleznotājs un tēlnieks, kurš kopā ar Pablo Pikaso 20. gadsimta sākumā attīstīja mākslas virzienu kubismu.

Pablo Pikaso (1881-1973)
Ģitāra, 1913

Pablo Pikaso un Žoržs Braks

Žoržs Braks (1882-1963)
Kompozīcija ar kreica dūzi. 1913

Kolāža (no franču val. *coller* 'pielīmēt') ir dažādu fragmentu apvienojums ar nolūku radīt ko jaunu. Tēlotāja mākslā tā ir tehnika, kurā papīra vai drēbes gabaliņi vai kādi priekšmeti tiek pielīmēti pie gluda pamata.

Pirmie kolāžu kā nopietnu mākslas tehniku izmantoja kubisti .

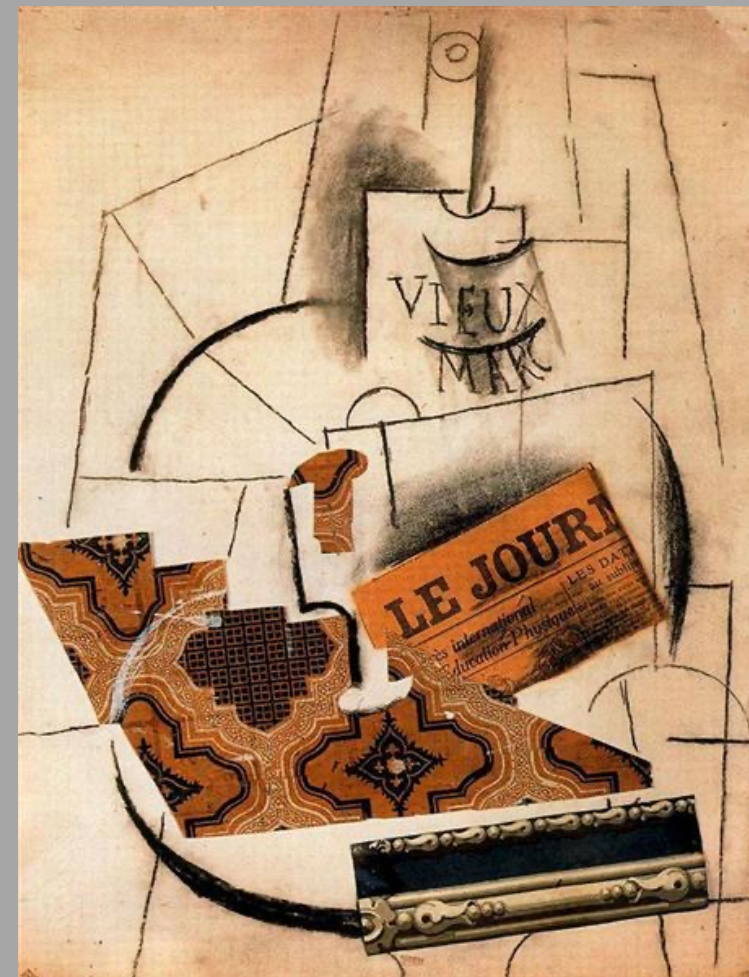
Kolāžas uzdevumus Pablo Pikaso vēlāk skaidroja šādi: «...paust ideju, ka dažādas virsmas var ienākt kompozīcijā, lai kļūtu par realitāti gleznā, kas sacenšas ar dabas realitāti. Mēs mēģinājām atbrīvoties no «acu apmāna», lai rastu «gara apmānu».» Uzlīmējumi un šrifti (avīžu, kādas dziesmiņas vai dzēriena nosaukumi) papildināja kubistu tematiku, kāpināja to spējas poetizēt ikdienu, citkārt ienesa kādus specifiskus emocionālus akcentus. Reizē ar uzlīmējumu tehniku pietiekami ātri un racionāli varēja veidot plašus dažādu krāsu un konfigurācijas laukumus, kas saskanēja ar «sintētiskā» kubisma vispārējo tendenci uzsvērt gleznas plakni un arvien dzīvīspriecīgāku krāsu laukumu efektus. Bez tam kolāža ievadīja svarīgu pavērsienu 20. gs. modernajā mākslā: darbu varēja komponēt no jau dotiem, gataviem apkārtējās vides elementiem, piešķirot tiem īpašu estētisku jēgu.

Eduards Kļaviņš. Kubisms.

(«Latvijas enciklopēdija», Rīga, 1994 11.-12. lpp.)

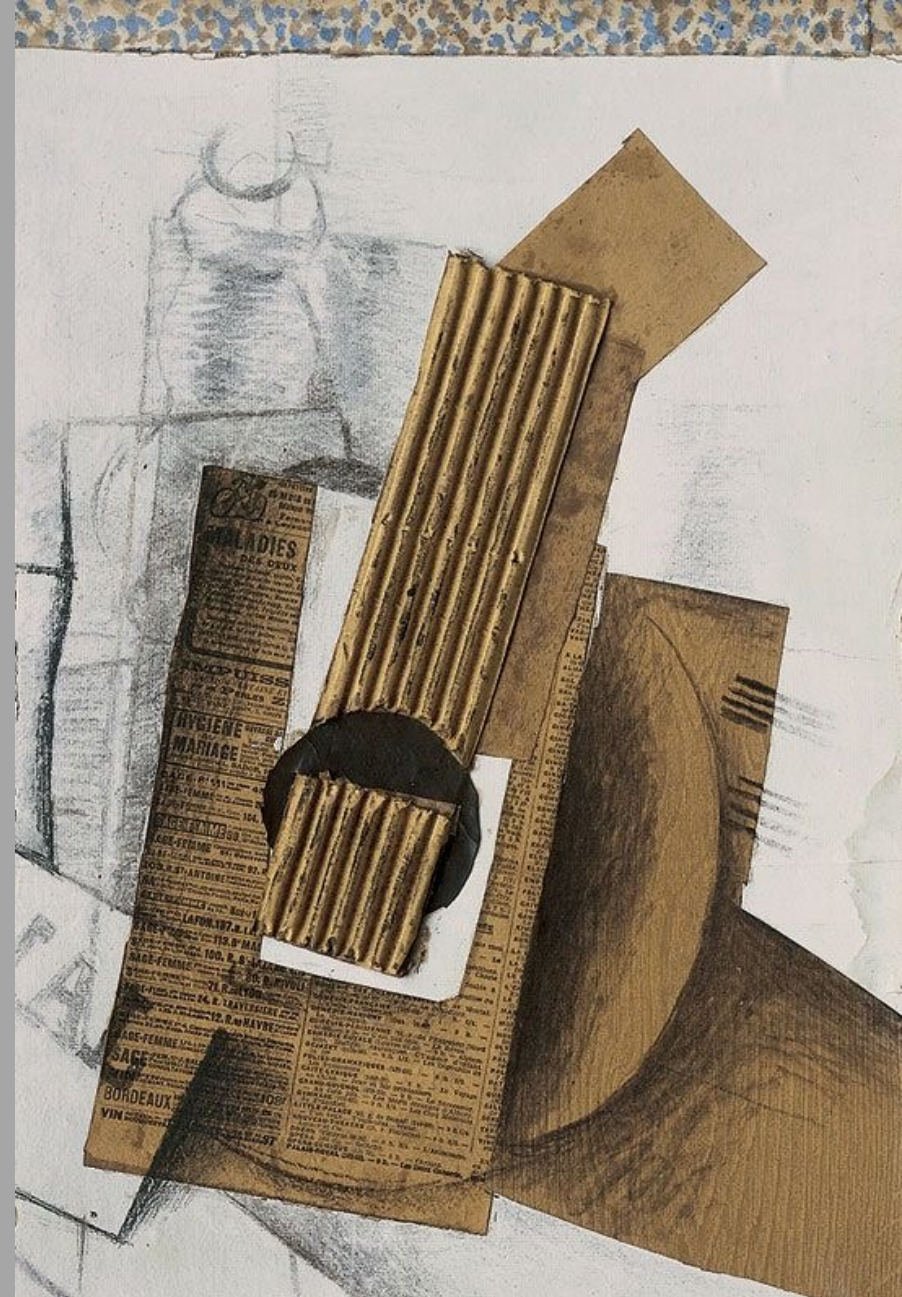
P. Pikaso
1913–14, *Head (Tête)*, cut and
pasted coloured paper,
gouache and charcoal on
paperboard, 43.5 × 33 cm,
Scottish National Gallery of
Modern Art, Edinburgh

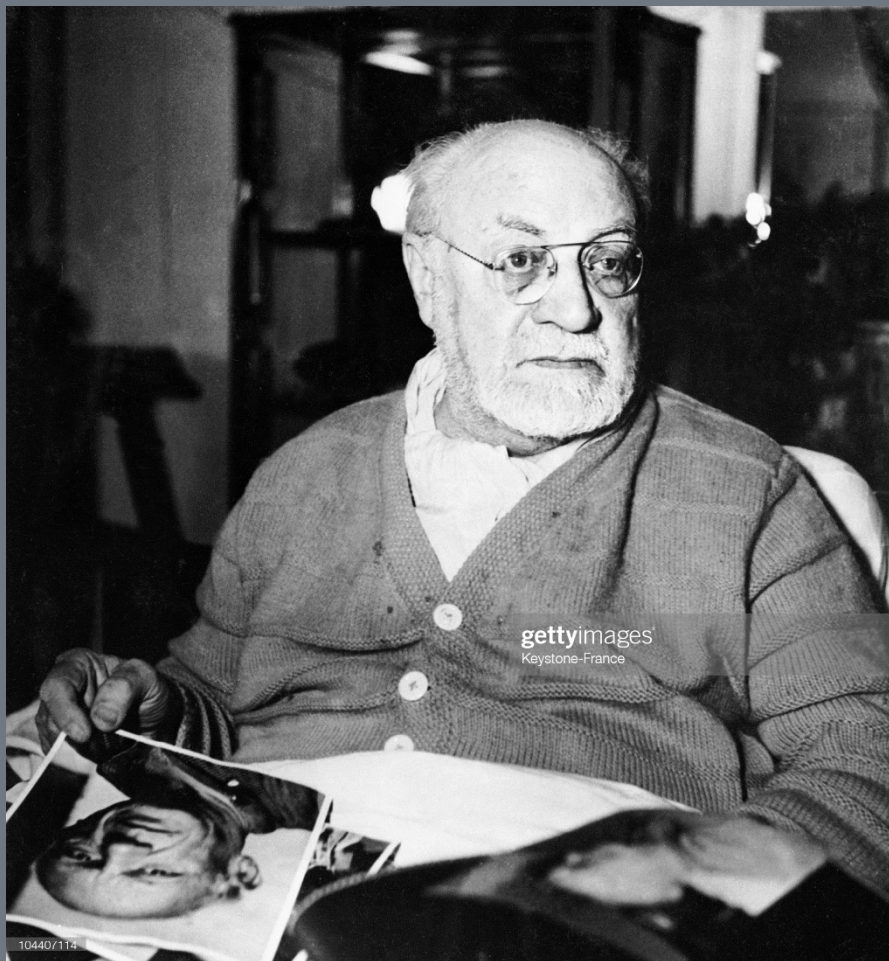
P. Pikaso
Klusā daba.
Pudele Vieux Marc, glāze un Avīze.
1913
Sintētiskais kubisms.
Ogle, kolāža, kartons. 63 x 49 cm.
Džordžija, Pompidū Centrs, Parīze, Francija

P. Picasso
« Bottle of Suze ». 1912.

Ž. Braks
«Mandolina». 1914.

ANRI MATISS

1869 - 1954

Anrī Matiss (franču: *Henri Matisse*, dzimis 1869. gada 31. decembrī, miris 1954. gada 3. novembrī), dzimis kā **Anrī Emils Benuā Matiss** (franču: *Henri -Émile-Benoît Matisse*) bija franču mākslinieks, visnozīmīgākais fovisma pārstāvis. Lai arī Matiss pamatā pazīstams kā gleznotājs, viņš bija arī prasmīgs tēlnieks un grafiķis. Starp nozīmīgākajiem Matisa darbiem jāmin "Deja" (1910), "Sarkanā istaba" (1911), "Karaļa skumjas" (1952), kā arī interjers Rožukroņa kapellai Vansā.

Piederot darbu grupai ar nosaukumu "gouaches découpées", «Gliemezis» iezīmē posmu mākslinieka dzīvē, kad viņam sliktas veselības dēļ tika liegts gleznot. Pirmkārt, necaurspīdīgā gūša tika uzklāta uz papīra, Matiss izgriezta un izvietoja formas un pēc tam tās pielīmēja viņa palīgs. **Metode palīdzēja viņam sasniegt savu abstraktās mākslas mērķi: krāsas un formas vienkāršošanu.**

Vārds dekupāža nāk no franču valodas *dekuper*, kas nozīmē izgriezt vai izgriezt no kaut kā. Tiek uzskatīts, ka dekupāžas izcelsme ir Austrumsibīrijas kapu māksla. Nomadu ciltis izmantoja izgrieztu filcu, lai dekorētu savu mirušo kapus. No Sibīrijas šī prakse nonāca Ķīnā, un 12. gadsimtā ar izgrieztu papīru sāka dekorēt laternas, logus, kastes un citus priekšmetus. 17. gadsimtā Itālijā, it īpaši Venēcijā, bija tirdzniecībā ar Tālajiem Austrumiem priekšgalā, un parasti tiek uzskatīts, ka tieši caur šīm tirdzniecības saitēm izgrieztie papīra rotājumi iekļuva Eiropā.

H. Matisse
Ikars.
1943 – 1944.
Abstraktais Ekspresionisms
Grāmata «JAZZ»
Ilustrācijas.
Skotijas Nacionālā Modernās
Mākslas Galerija
Edinburga, Lielbritānija

Matīsa slavenajā grāmatā "Jazz" ir spēcīgais tēls, kas saistās ar labi zināmo grieķu mītu par Ikaru. Tas ir Eiropas gleznotāju ļoti iecienīts temats. Lai kompozīcija būtu meditātīva, Matiss uz zila fona novietoja izgrieztu Ikara tēla figūru un apkārt - zvaigžņu attēlus. Kopā ar dzelteno sauļu gaismas uzliesmojumiem, tā atspoguļo Ikara kaislību pret pašu kritiena būtību. Abstrahētās formas un plašie tīro krāsu laukumi būs raksturīgi viņa vēlākajiem darbiem.

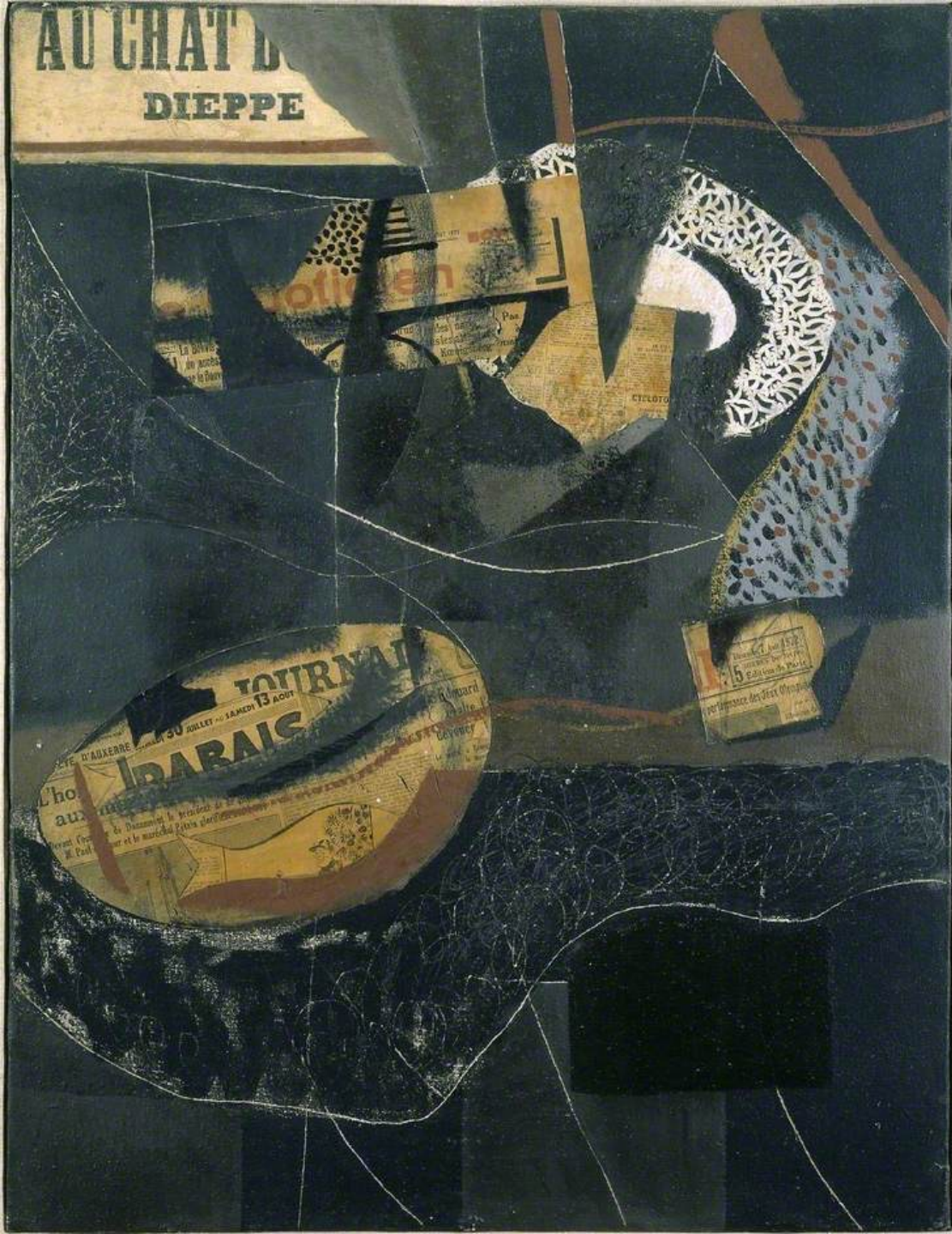

Bens Nikolsons

1894 - 1982

Bendžamins Loders Nikolsons,
(1894. gada 10. aprīlis - 1982. gada 6. februāris)
bija angļu abstrakcionists
(dažkārt ar nelielu reljefu),
ainavists un klusās dabas gleznotājs.

Nov 41 (table still life)
signed, dedicated and dated 'For Margaret/with love/from Ben/Nov 41'
(on the reverse)
pencil and oil on carved artist's board, relief
5¼ x 4¾ in. (13.4 x 12 cm.)

«1933. gada 27. janvāris» ir viena no nedaudzajām gleznotajām kolāžām, ko Bens Nikolsons uzgleznoja Londonā 1933. gada pirmajos mēnešos. Telpiskā izpēte un dekoratīvo elementu izmantošana apvienojumā ar drūmu krāsojumu atspoguļo mākslinieka interesi par Žorža Braka daiļradi. Lai gan Nikolsons jau bija iepazinies ar franču mākslinieka glezniecību, viņš sadraudzējās ar viņu pēc tikšanās Parīzē mēnesī, kad šis darbs tika veikts.

Šī kolāža šķietami ir klusā daba. Lai gan papīra un gleznotu formu slāņošana rada telpiskas ilūziju, kolāžas materialitāte, plankumainais dekoratīvais raksts un iegrieztie līnijas, kas atklāj balto zemi, uzsver gleznas virsmas līdzenumu. Zīmūļa zīmētā ēna ap apakšējām zivīm parāda Nikolsona vēlmi asprātīgi spēlēt ar šādām tehniskām problēmām.

1933. gada 27. janvāris.
Eļļa, zīmulis kolāža uz audekla,
891 × 683 × 29 mm
Teit

Bens Nikolsons. Kolāža. 1942.
Kartons, papīra kolāža.
13 / 20,5 cm.

Bus Ticket,
1942.
Ben Nicholson.
Oil and collage on wood
relief on board.

ELGA PAURA

DZIMUSI 1952. GADA 27. APRĪLĪ JĒKABPILS RAJONA ĀBEĻU CIEMĀ.
Māksliniece kopš 1976.gada strādā Rēzeknes Lietišķās mākslas
vidusskolā (RMDV) par gleznošanas un kompozīcijas skolotāju.
Viena no vadošajām Latvijas akvarelistēm ar izteikti savu pieeju
akvareļglezniecībai, kura strādā un ko izkopj jau ilgus gadus.

Tuvākais klusās dabas žanrs.

Zināšanas veiksmīgi ir nodevusi arī LMA Latgales filiāles Grafikas
nodaļas studentiem, lielu uzmanību pievēršot kompozīcijai un
kolorītam.

Māksliniece kluso dabu glezno akvareļkrāsu tehnikā, pielietojot kolāžu - ielīmējot darba kompozīcijas centrā krāsaina papīra uzsvarus - krāsu dominantes.

«Klusā daba», akvareļkrāsas, jaukta tehnika.

Rīts.
Papīrs, akvareļkrāsas,
jaukta tehnika, kolāža.

Baltie trauki.
Papīrs, akvareļkrāsas,
jaukta tehnika, kolāža.

Māksliniece kluso dabu glezno **akvareļkrāsu tehnikā, pielietojot kolāžu** - ielīmējot darbu kompozīcijās krāsaina papīra uzsvarus - krāsu dominantes.

Māksliniece kluso dabu glezno **akvareļkrāsu tehnikā, pielietojot kolāžu**, darba kompozīcijas papildina krāsaina papīra un herbārija fragmenti kā krāsu dominantes.

Lang

ANATOLIJS ZELČS

Gleznotājs, Latvijas Mākslas akadēmijas Latgales filiāles docents Anatolijs Zelčs dzimis 1964. gadā. Mākslinieks galvenokārt strādā figurālās kompozīcijas un portreta žanrā, izpaužoties dažādos formātos un kolorīta risinājumos – no ļoti gaišiem līdz kontrastainiem un dziļi piesātinātiem toņiem.

Mākslinieku īpaši interesē cilvēka anatomijas pētīšana un glezniecības tehnoloģijas, pats saka: “Pats labākais portrets ir akts, jo tajā vislabāk var parādīt attēlojamā būtību.”

Mākslinieks strādā eļļas
glezniecības tehnikā,
iekļaujot darba fonā kolāžu -
senlaicīgu avīžu izgriezumus.

Anatolijs Zelčs,
Saplāksnis, jaukta tehnika
RKMM

Mākslinieks strādā eļļas glezniecības tehnikā, iekļaujot darbā kolāžu - krāsainus žurnālu attēlus.

Mākslinieks strādā eļļas
glezniecības tehnikā,
iekļaujot darbā kolāžu -
senlaicīgu grāmatu, avīžu
izgriezumu attēlus.

Anatolijs Zelčs
jaukta tehnika
RKMM

IMANTS VECOZOLS

Dzimis 1933. gada 22. jūlijā , ir latviešu gleznotājs un mākslas pedagogs, Latvijas Mākslas akadēmijas emeritētais profesors.

Nodarbojies arī ar grāmatu ilustrēšanu.

Tiek dēvēts par «latviešu Morandi», vienu no izcilākajiem mūsdienu latviešu gleznotājiem, īpašu ievērību guvis ar saviem klusās dabas gleznojumiem.

Mākslinieks kompozīciju veidošanā pievieno avīžu izgriezumu kolāžas kā fona elementus.

Logs. 2008.
Kartons, kolāža, jaukta tehnika.

Kartupeļi. 2002.
Kartons, kolāža, jaukta tehnika.

BORISS BĒRZIŅŠ

1930 - 2002

Dzimis 1930. gadā Rīgā. No 1947. līdz 1952. gadam mācījās Jāņa Rozentāla mākslas vidusskolā, bet no 1952. līdz 1959. gadam - Latvijas Valsts Mākslas akadēmijā, kur viņa skolotājs bija Eduards Kalniņš. Mākslinieka sieva Rasma Bruzīte (1919—2001) bija tēlniece.

Kopš 1955. gada piedalījās izstādēs. No 1961. gada bija Mākslinieku savienības biedrs. Kopš 1963. gada strādāja Latvijas Mākslas akadēmijā, sākumā vakara sagatavošanasursos, vēlāk glezniecības katedrā. 1989. gadā Bērziņam piešķīra Latvijas PSR Tautas mākslinieka goda nosaukumu. 1994. gadā Bērziņš kļuva par Latvijas Zinātņu akadēmijas goda locekli. 1995. gadā apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeni. Spīdolas balvas ieguvējs.

Miris 2002. gada 11. februārī 71 gada vecumā. Apbedīts Rīgas Meža kapu Mākslinieku kalniņā. Savā testamentā (2002. gada 1. februārī) Boriss Bērziņš visus savus darbus novēlēja Latvijas Nacionālajam mākslas muzejam.

«No akadēmijas laika darbiem un skicēm ir saglabājies «Klusā daba ar zivi.» (1954). Iedvesmojoties no kubisma, kolāžas tehnikā veikts mazs, dzīvelīgs meistardarbs, kur kūpināta siļķe ar zeltaini sudrabetu ādu (uzlīmēta un ar laku pārtaista folija) gozējas mākslinieka darbnīcai raksturīgā servējumā – uz noplēstas avīzes lapas. To noteikti var uzskatīt par tādu kā vingrinājumu, pārbaudot sava laika «aizliegtos augļus» - veco modernistu piedāvājumu risināt priekšmetiskās formas un krāsas attiecības nevis telpiski, bet uzsvērti plaknē, turklāt izmantojot ne vien tīru gleznošanu, bet kompozīcijā iekļaujot arī dažādus materiālus, piemēram, papīru, metālus, audumus utt.»

Laima Slava «Boriss Bērziņš» (50.lpp.)

Klusā daba ar zivi. 1954. Kartons, papīrs, eļļa, kolāža, 31/37cm. LNMM

Silke. 2000. Koks, tempera, sudrabs, laka, 29/47 cm.

Izmantotā literatūra:

- Slava, Laima “Boriss Bērziņš”, Rīga: Neputns, 2003.gads
- Slava, Laima “Saruna ar Borisu Bērziņu” Studija, 2000.gads
- Henri Matisse and a new art form (dokumentāla filma)
- «Imants Vecozols», Galerija « Daugava », 2008.gads, 287.pll.
- https://www.youtube.com/watch?v=YamliWG_3pk **Kas te tik laikmetīgs ? Boriss Bērziņš**
- https://xtv.lv/rigatv24/video/nPBGamnaG8o-kas_te... **Kas te tik laikmetīgs? Imants Vecozols** - RigaTV24 – XTV
- [bing.com/ videos](http://bing.com/videos) (Videos of Matisse Paintings)
- [PABLO PICASSO \(1881-1973\) -FILME - YouTube](#)
- [pinterest. com.](http://pinterest.com)
- Ben Nicholson 'Still Life' [YouTube](#)